

ЧЕРКАСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
I-III СТУПЕНІВ № 10
ЧЕРКАСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Нові ролі педагога Нової української школи

Методбюлетень
Вересень

Черкаси 2021

У сучасному українському суспільстві лише освічена, компетентна, різнобічно розвинена, креативна, кмітлива, підприємлива особистість, яка вміє працювати в команді, здатна до успішної життєвої самореалізації. **Впевнена** у собі особистість, яка не лише знає свої найкращі якості, здібності, найсильніші риси свого характеру, а й розуміє як їх використати в житті. **Творча** особистість, яка здатна орієнтуватися у швидкоплинному інформаційному полі, комбінувати й застосовувати знання на практиці, гнучко, самостійно генерувати творчі ідеї і в той же час критично мислити, шукаючи найбільш альтернативні шляхи вирішення життєвих чи професійних проблемних ситуацій. **Цілеспрямована, патріотично-свідома особистість**, яка вміє ставити цілі та досягати їх, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації у суспільстві, трудової діяльності та громадянської активності. Цими та іншими сучасними вміннями і якостями повинен володіти сучасний успішний член суспільства. Сформувати таких особистостей – задача Нової української школи. Задача сучасного педагога – усвідомити, яким має бути результат повної загальної середньої освіти та підібрати для своєї професійної діяльності такі технології, засоби, методи навчання, форми організації навчальної діяльності учнів, які, дійсно, будуть ефективними у досягненні цього результату. Тобто, готуючись до занять з учнями, педагог повинен щоразу замислюватись: *«Стиль педагогічного спілкування з учнями, завдання, методи і засоби навчання, форми організації навчальної діяльності учнів, які я сьогодні використовуватиму, сприятимуть досягненню цього результату чи ні?»*. Адже протягом навчання у школі кожен учень разом з педагогами робить тисячі «кроків» і кожен такий «крок» – це маленьке зернятко, закладене у його майбутній самореалізації/

У концепції НУШ підкреслено: «Нова школа потребує нового вчителя, який зможе стати агентом змін. У зв'язку з цим варто говорити про нову роль

учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як **коуча, фасилітатора, тьютора, модератора** в індивідуальній освітній траєкторії дитини».

Що ж це за нові ролі вчителя - **Тьютори, Едвайсери, Коучі, Фасилітатори, Ментори**, які сьогодні вже приходять в педагогічну практику українських навчальних закладів, адаптуючись із зарубіжних педагогічних методик?

Найбільш поширена в нашому освітньому просторі посада **Тьютора**. Тож, хто це? **Тьютор** – це особа, що веде індивідуальні, або групові заняття, із учнями, студентами. А також — репетитор, наставник.

Ще одна посада, що зберігає у назві іноземне звучання **Коуч** (від англ. coach – тренер), той що займається, відповідно, коучингом, знову ж таки – від англ. coaching – тренерством, вишколом. **Коуч** допомагає знайти відповіді на власні запитання підопічних, відпрацьовує до автоматизму різні життєві та професійні ситуації. Коучинг – інструмент особистісного й професійного розвитку, формування якого почалося в 70-х роках ХХ століття. Джерела коучингу лежать у спортивному тренерстві, позитивній, когнітивній й організаційній психології, в уявленні про усвідомлене життя й можливості постійного й цілеспрямованого розвитку людини. За сферою застосування, вирізняють кар'єрний коучинг, бізнес-коучинг, коучинг особистої ефективності, лайф-коучинг. Та саме освітня сфера найбільш сприятлива його застосуванню.

Більш поширене у нашій педагогічній літературі поняття **ментор**. В контексті педагогічних посад **ментор**, як термін почали використовувати, в значенні синоніма до слів «учитель», «порадник», «наставник», «консультант». Людина, що має інтерес в розвитку знань, умінь, навичок та міжособистісних стосунків. На відміну від наставника, ментор самостійно встановлює

інтенсивність та напрямок навчання. Завдання ментора — допомагати тоді, коли просите про допомогу. І хоча ці два терміни часто вживаються як синоніми, є доволі суттєва відмінність між наставниками та менторами. Перший призначається, щоб допомогти досягнути цілі групи, колективу, установи, закладу, компанії. Другого можна вибрати, щоб досягнути індивідуального зростання.

Наступний іншомовний термін, що приходить у нашу педагогічну практику — **фасилітація**. Це специфічний вид педагогічної діяльності вчителя, що має за мету допомагати учню в усвідомленні себе як самоцінності, підтримувати прагнення до саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, сприяти особистісному зростанню, розкриттю здібностей, пізнавальних можливостей. Він допомагає актуалізовувати ціннісне ставлення до людей, природи, національної культури на основі організації, гуманістичного, діалогічного, суб'єкт-суб'єктного спілкування, атмосфери безумовного прийняття, розуміння та довіри. **Фасилітатор** — це фахівець, який не зацікавлений у підсумках обговорення, з якимось конкретним рішенням, не представляє інтереси жодної з груп-учасників чи персоналій і не бере прямої участі в обговоренні, але несе відповідальність за якісне виконання завдань і є радше супровідником навчальної групи у їхньому особистому розвитку.

Може з'явитись невдовзі у штатному розписі українських школах, така посада як **Едвайзер** (від англ. Adviser.) Це радник, або консультант. Радники потрібні не тільки президенту чи народним депутатам а й учням, адже вибір професії, навчального закладу це ті питання де потрібна порада. Отже, **Едвайзер**, як правило, людина з більшими і глибшими знаннями в конкретній галузі.

І, нарешті, більш знайоме та близьке нам поняття **Наставник**. Та в оновленому освітньому середовищі, функції наставника також трансформуються. Метою наставництва є допомога опікуваному пристосуватися до дій у межах правил та настанов спільноти. Наставник може давати поради щодо більш ефективної роботи, допомагати вирішувати дискусійні питання, приймати складні життєві рішення.

Отже, нинішнє і прийдешнє покоління, що навчається, потребує в більшості тих педагогів, які можуть допомогти обрати шлях та обґрунтовано порадити, як себе реалізувати в житті. І це не дивно, адже в такому розмаїтті навчальних дисциплін, закладів, сфер діяльності, однієї правильної відповіді бути давно вже не може. Тому й виникає необхідність специфікації педагогічної діяльності.

Оновлення системи взаємостосунків між учнем та вчителем, будування їх на діалозі, на взаємодовірі, підтримці, прийманні, активній співпраці з батьками дітей, формування в них свідомого розуміння того, що тільки активна підтримка шкільного життя, участь у вирішенні проблем школи, щира зацікавленість всім тим, що відбувається в ній, позитивно вплине на шкільне освітнє середовище, сприятиме формуванню мотивації учнів до навчання. І може тоді зміниться ситуація на інше, і вже провідним мотивом навчальної діяльності у 70% учнів буде не страх, а пізнавальний мотив або мотив самореалізації, який відзначається зараз тільки у 4% учнів українських шкіл. Змінити цю сумну статистику може вчитель.